

19. sept. 2016

UKA2016/15

Åbningstale Formanden for Naalakkersuisut (Formanden for Naalakkersuisut)

Indledning:

Jeg vil indlede med at takke dig, Formanden for Naalakkersuisut, for din åbningstale.

Endvidere skal jeg indledningsvis byde velkommen til de ældste medlemmer af Inatsisartut, de sidst ankomne medlemmer af Inatsisartut og samtlige partier til dette vigtige efterårsmøde.

Som ordfører for Siumut, skal jeg endvidere indledningsvis ønske Lars Emil Johansen tillykke med valget til formandsposten for Inatsisartut.

Ikke mindst vil jeg sige dette til formanden for Naalakkersuisut: du som har været en god søn af landet i masser af år og som nu som følge af din indsats som formand for Naalakkersuisut, er blevet hædret med landets fornemste orden, Nersornaat i guld, hjertelig tillykke.

Det er nok kun de færreste, der overhovedet ved, hvor hård en post du bestrider som formand for Naalakkersuisut, og hvor svært det er, at opnå denne post.

Landsstyrekoalitionens mest betydningsfulde mål og værdier kan kort udtrykkes som følger; *fællesskab, tryghed og udvikling*. Vi vil fra Siumut gerne udtrykke vores glæde over, at disse ord danner grundlaget for Naalakkersuisuts arbejde.

Først, vil jeg gerne et kort øjeblik dvæle lidt ved min barndom, og fortælle om følgende oplevelse: Det var således, at det må have været sidst i 1970'erne, at min mor og dem fik TV i Ilulissat, ja, jeg tror endda, at vi var de første, der fik TV på vores vej.

Netop samtidig hermed var nogle af min mors nærmeste naboer på besøg. Naboerne havde deres datter på ca. 7 år med på besøget, hvor de selvsagt kom for at se TV, netop på et tidspunkt hvor der blev sendt rigtig mange cowboy- og indianerfilm, som var meget spændende og meget populære. Mens de allesammen så TV hvor cowboyderne og indianerne slåede på bedste vis, begyndte nogle af husene i filmen at brænde, sandsynligvis som følge af, at nogle af indianernes brændende pile havde ramt deres mål. Vores nabos datter begyndte at græde, fordi hun blev bange og hun havde herefter sagt til sin fader: "Ataata lad os tage hjem, måske brænder vores hus".

Ja, TV var en splinterny oplevelse dengang og ingen var rigtig klar over, at det man så på TV-skærmen blot var fiktion og opdigtet; alt sammen noget der ikke gik udover husene i Ilulissat. Denne historie er et klassisk eksempel på, hvordan vi reagerer overfor nye ting, vi ikke kender og er fortrolige med; det skaber nemlig ængstelse, men heldigvis går disse bekymringer som regel i sig selv igen, fordi det ikke har noget med vores egen dagligdag at gøre.

I disse år oplever vi i Kalaallit Nunaat også nye tider med forandringer, ja, selv i de kommende år må vi forvente, at der kommer endnu flere nye tider. At nogle bekymrer sig, er ikke så mærkeligt i sig selv og sjovt er det heller ikke, at gennemgå, man kan ligefrem risikere, at føle sig utryk derved.

I vores tid, er vi helt klar over, hvor stor betydning pengeøkonomien har fået, der er jo masser af regninger der skal betales; husleje, mad, el, varme og en masse andre fordringer, der koster penge.

Økonomi:

Hermed er vi nået til det punkt, hvor jeg vil kommentere Vort Lands økonomi.

Kigger man et øjeblik på Vort Lands økonomi i år, så kan man kun være taknemmelig for, at det går fremad, endda er vores økonomi gået 5 % bedre, end man kunne have forventet.

Når man således tager i betragtning, at Vort Lands økonomi efter indførelsen af selvstyret i de første par år gik tilbage, så er der al mulig grund til, at glæde sig over den fremgang, vi nu oplever.

Nogle af de årsager der findes hertil, skyldes selvsagt de tiltag som Naalakkersuisut er i gang med, forhold, som formanden for Naalakkersuisut allerede har nævnt, er for en stor del årsag til denne fremgang i økonomien. Dette vil vi i Siumut gerne benytte anledningen til at give ros for.

Hvis vi blot havde ladet stå til, ville forholdene kunnet have udviklet sig til det meget værre.

Når dette er sagt, skal der dog ikke herske tvivl om, at vi på længere sigt stadig har mange udfordringer i sigte. Således kommer vi ikke udenom, at vi på længere sigt skal have en bedre økonomi op at stå og, at vi skal kunne klare os selv økonomisk, og såfremt dette ikke bare skal være utopi, så må vi ty til en bedre udnyttelse og udvikling af de ikke levende ressourcer, som vi slet ikke kommer udenom.

Vi har nu igangsat en række reformer, men vi ved selvfølgelig godt, at det ikke rækker langt nok.

Ved siden af disse reformer skal vi have sat gang i Vort Lands økonomi således, at den kommer i fremdrift. Hvis ikke det lykkes os, hvordan har vi da tænkt os, at dække de udgifter der bliver flere og flere af, hvordan skal vi få råd til dem?

Endvidere er vi fra Siumut glade for, at der i den forløbne tid og også i den kommende tid gøres konkrete tiltag i kommunalreformen, som gør, at man kan tage de første skridt fremad. Vi har hørt indbyggerne der rundt omkring giver udtryk for deres store ønske om medbestemmelse. Dette gør selvfølgelig, at vi i Siumut kun glæder os endnu mere til at samarbejde omkring disse ting.

Fiskeriet:

Fiskeriet der i mange år har været den vigtigste indtægtskilde og det vigtigste erhverv, oplever vi nu i disse år som aldrig før, at selv det mindste udsving indenfor fiskerisektoren straks får mærkbare konsekvenser for landet og befolkningen.

Fra Siumut er vi glade for, at vi i disse år hvor vi har mest brug for en stabil økonomi netop oplever et fiskeri, der er i virkelig fremgang og gode tider. Vi skylder derfor fiskerne en stor tak, at de til trods for de kæmpe luner som vejret heroppe indimellem frembringer, utrætteligt arbejder dag ud og dag ind.

Fra Siumut vil vi udtrykke vores glæde over, at man i ønsket om en bæredygtig fangst, nu fastsætter fangstkvoterne ud fra ikke alene de lærde biologers anvisninger, men også er begyndt, at indlemme "brugernes viden", d.v.s. tager hensyn til fangernes og fiskernes traditionelle viden, som dermed får den længe tiltrængte medindflydelse og respekt, ja, der skal ikke herske tvivl om, at der stadig er meget at kæmpe for hvad dette angår, ikke mindst som følge af disse års klimaforandringer, som med stor hast forandrer hele grundlaget for vort lands ældste erhverv. Erhvervsudøvernes dagligdag bygger på deres egen visdom og viden for, at de overhovedet kan leve af disse levende ressourcer, disse fiskere og fangere. Uden deres daglige viden og fornemmelser for sne og med et arsenal af

viden, som selv det største bibliotek ikke kan hamle op med, så er det disse fiskere og fangere der stadig er os alle overlegne med viden, som ingen af os endnu har kendskab til.

Fra Siumut vil vi gerne udtrykke hvor vigtigt dette er for os.

Indenfor fiskeindustrien er det kontante krav, at vi øjeblikkeligt må tilpasse os forbrugernes ønsker om fødevarer, ikke mindst i forbindelse med færdigvarer, som er produceret af fisk og som er kommende eksportvarer. Derfor skal der heller ikke herske tvivl om, at Naalakkersuisut har et ufravigeligt krav om, at de der står for fiskeindustrien, allesammen må forstå, at det er målet, at vore forædlede fiskeprodukter, så vidt som det er muligt, alle skal være færdigproducerede varer til eksportmarkedet, idet det er den eneste måde vi kan opnå bedre priser på fisken, samtidig med, at vi opnår den højeste mulige beskæftigelseseffekt. Fiskeriet og fiskeindustrien som allerede i dag er vor vigtigste indtægtskilde, skal komme os til endnu mere nytte, hvis vi arbejder for det.

Selvsagt er det derfor vigtigt, at vi løbende foretager evalueringer og status omkring fiskeforædlingens udvikling, ikke mindst fordi det vil gavne Vort Land ud i de yderste afkroge og fjerneste egne og netop også derfor, at fiskeproduktionen så vidt det er muligt skal være rentabelt.

Råstofområdet:

I Siumut er vi fuldt ud klar over vigtigheden af, at få skabt nye erhverv, hvilket vi da også arbejder på, derfor glæder det os meget, at der nu startes nye råstofminer op - her tænkes på den kommende rubinmine i Qeqertarsuatsiaat i Sydgrønland; selvom denne på det sidste har haft lidt problemer, samt råstofiværksætterne i nærheden af Kangerlussuaq, som nu har fået tilladelse samt de råstofaktiviteter, der skal foregå i det allernordligste og som nu søger om tilladelse til udvinding af zink.

I disse år er priserne på råstoffer faldet en del, hvilket desværre er lidt af en udfordring, men glædes må vi over at der trods alt starter nye tiltag og, at der hele tiden kommer nye ansøgninger, som dels Vort Land, men også borgerne heroppe vil få glæde af, hvilket under alle omstændigheder er vort ønske og som vi har sat megen lid og håb til.

Infrastruktur

Vi har nu i mange år kunnet se nødvendigheden af, at få et mere flerstrengt erhvervsliv op og stå. Derfor skal der udover fiskeriet og råstofområdet også satses på turismen, som vi allerede nu ved er en god mulighed, og som endda er særdeles realistisk og opnåelig, men desværre er der ikke sket mærkbare udviklingstiltag indenfor dette erhvervsområde, ja, man kan endda tale om regression indenfor dette område. I år er dette erhvervsområde dog heldigvis begyndt at opleve fremgang.

Dog må man dertil sige, at hvis vi i de kommende år ikke snart oplever en mærkbar fremgang, så vil mulighederne for en forbedret og fornyet økonomisk status forblive i en yderst bekymrende situation.

Dette viser med al tydelighed, at Vort Land trænger til fornyelse og mere end et almindeligt ansigtsløft. Vi skal helt ind i selve samfundsstrukturen og ændre denne, før vi ser mærkbare resultater. Vi ved således godt, at transport heroppe er en meget dyr affære i dag, og Naalakkersuisut har da også udmeldt, at dette forhold kan ændre sig ved at reformere det. Det er vi i Siumut helt enige i, ikke mindst også fordi vi med glæde kan konstatere, at man har sat sig som mål at landingsbanerne nu skal fornyes og forlænges.

Når dette er sagt vil vi fra Siumut opfordre Naalakkersuisut til at sætte farten op, det haster nu. På Inatsisartuts efterårssamling var der næsten enstemmigt flertal for, at godkende anlæg af nye landingsbaner, som derefter blev vedtaget.

Når vi ser lidt længere ud i fremtiden for at lodde fremtidens økonomiske status, så viser der sig tegn på, at Vort Land ikke vil kunne betale alting, derfor var det også med stor glæde, at vi kunne konstatere, at formanden for Naalakkersuisut udtalte betimeligheden af og vigtigheden af, at få etableret et samarbejde med udefrakommende investorer. I den forbindelse vil vi gerne opfordre til, at man sætter farten op desangående og får etableret kontakt med de, der har udtrykt ønske om hjælp til investering i Vort Lands infrastruktur m.m., hvilket i sidste ende vil komme vort lands borgere til stor nytte og gavn.

Kigger man vores infrastruktur nærmere i sømmene, så er det tydeligvis ikke turismen, der har været løftestang for den udvikling eller mangel på samme, ja, man må vel konstatere, at hvis turismen havde været mere rentabel, så ville det vel have gavnet infrastrukturen forlængst?

Bygge- og anlægsområdet:

Der er vel ikke noget der snart har været så gennemdiskuteret i samfundet som bygge- og anlægssektoren. Vi ved godt, at der ligger kæmpe arbejdsopgaver og venter; mange boliger er ikke længere tidssvarende, ja, mange boliger er endda slidt fuldstændig ned og det er da også kun lige få dage siden den nyhed, som vi alle var klar over tittede frem - vi er bagud med ca. 12 mia. kr. til vedligehold og nybyggeri.

Vi er meget glade for, at der allerede er store planer omkring vedligeholdelse, men samtidig kan man også se, at der er sparet nybyggerier væk. Fra Siumut vil vi derfor gerne opfordre Naalakkersuisut til, at etablere samarbejde med udefrakommende investorer, som en mulighed der kan undersøges, idet der ikke kan herske tvivl om, at vi indenfor de nærmeste årrækker ikke selv vil kunne løfte denne byrde i Vort Land.

Bekæmpelse af ledighed:

I den senere tid er toppen af den store ledighed for aftagende, hvilket man i sig selv kun kan være glad for. Fra Siumut vil vi da også benytte anledningen til, at udtrykke vores glæde over, at de mange tiltag der har været planlagt og som er iværksat til bekæmpelse af ledigheden nu begynder at virke.

Dog er vi selvfølgelig klar over, at der endnu er meget arbejde der venter forude. I dagens samfund har vi et stort uddannelsesmæssigt efterslæb i forhold til erhvervsmæssige prioriteringer der venter, hvorfor der trænger til specialkurser og andre kurser, hvilket ikke er så mærkeligt når man ser, at 1/3 af de ledige er mellem 18 og 29 år. Denne om man så må sige uheldige livsposition, skal der gøres noget ved, ikke mindst i form af rammelovgivning og det kræver, at vi til stadighed arbejder på det. De tiltag der skal til, skal fremme folks selvstændighed og det at kunne klare sig selv i det hele taget. I dette spørgsmål kommer vi ikke udenom, at kommunerne i stor stil skal være medvirkende til, at være løftestang for dette projekt.

Uddannelse:

Nu er vi så nået frem til den del af åbningstalen hvor uddannelsesdelen som vi alle er enige om, er vort lands vigtigste hjørnesteen. Skal vi ikke lige her gøre dette klart: det forhold, at der bliver flere og flere der færdiggør deres uddannelse vil vi fra Siumut klart udtrykke vores glæde over. Det er nu

kun få dage siden denne nyhed slap ud og selvom fremgangen måske kun statistisk set er meget lille, så er den stor nok til at glæde os. Vi kan sige det med disse ord: hvordan ville det ikke have set ud hvis antallet af de færdigtuddannede ville være i tilbagegang?

Når vi så endelig er inde på emnet vil vi benytte lejligheden til at sige, at vi leder efter det samfundsmæssige aspekt omkring det at tage en uddannelse og nødvendigheden heraf. Hvordan kan det være, at de unge når de er færdige med folkeskolen, flaks får at vide af os, at det er et krav, at de skal uddanne sig? Hvorfor skal vi i det hele taget uddanne os? Er det blot vores eget individuelle ego behov der skal dækkes? Hvad er det for værdier og visioner der ligger til grund for, at vi kræver, at de unge skal tage en uddannelse?

Fra Siumut vil vi gerne give vores besyv med her:

Det at tage en uddannelse handler ikke kun om, at skulle have et arbejde, det er i lige så høj grad Vort Land, eller vores by, der får et kompetenceløft. Det er kort sagt slet og aldeles ikke alene virksomheden, der skal have glæde af de unges uddannelse, nej, de mange penge der investeres i de unges uddannelse, drejer sig også om, at vi bruger en masse tid, vi bruger en masse kræfter - den enkeltes uddannelse kommer en masse mennesker til gode, hvorfor der ikke kun er tale om den enkelte virksomheds udbytte ved at have flere uddannede ansat, men tværtimod en samfundsmæssig investering som kommer os alle til gode i sidste ende. Når der således kommer flere hjemmhørende uddannede til, så vil antallet af udefrakommende uddannede falde, vi vil få flere penge tilovers, og der vil ophobe sig mere viden i Vort Land, noget vi igen allesammen vil få glæde og gavn af.

Der er således brug for os allesammen i sidste ende, der er brug for alle vores kræfter tilsammen, brug for at vi alle giver vores tid, men mest vedkommende vil alt dette være for de der har relation til disse ting, virksomhederne og de ansatte, og som også er de der har deres viden på det tørre, og som har de rigtige evner og som kan omsætte disse, og som dermed sætter deres print og høres og roses. For de unges vedkommende, er det vigtigste at være sammen med de andre unge og jævnaldrende, og som samtidig får hele virksomhedens opbakning og hjælp og støtte til at tage deres uddannelse, hvilket tager tid, og som gerne og ikke mindst må bakkes op fra byen eller dem de bor sammen med.

Vi må allesammen til at forstå, at de unges uddannelse er et vitalt spørgsmål, der vedrører os alle, fordi vort lands samlede velstand vil få gavn heraf senere.

Så selve uddannelsen som sådan, har en samlet værdi og er af allerstørste vigtighed. Veldannede unge mennesker vil derfor komme os alle tilgode i et fremtidigt perspektiv og fremme vores fælles velfærd.

I stedet for kun at få sociale ydelser, vil der blive betalt skat, den samlede viden i vort land vil forøges, behovet for at tilkalde arbejdskraft udefra vil blive meget mindre, og vi vil som samfund få mere råd til og flere kræfter til at tage os af de der har et reelt behov for sociale ydelser.

Familien:

Familien er nøglen til og krumtappen i barnets udvikling, ligesom man jo siger, at det får betydning for resten af menneskets levetid som voksen, hvordan barndommen er forløbet i familiens skød. Vi ved, at de første tre år giver et solidt fundament i barnets udvikling, det fremmer identitetsdannelsen selv efter barnet er blevet voksent, og selvom de færreste overhovedet intet husker de første tre år af vores liv, så er det åbenbart der hele grundlaget for vores identitet dannes.

Vi er udmærket klar over, at rigtig mange mennesker i Vort Land kæmper en brav kamp for daglig overlevelse. Derfor er vi da også fra Siumut meget glade for, at Naalakkersuisoq for sociale anliggender og familie allerede nu har igangsat en række projekter og arbejder. Ikke mindst omkring roden til de mange problemers årsag, selve arnestedet for den kedelige udvikling, som desværre skal findes i det udtalte seksuelle misbrug af børn og unge, bekæmpelsen heraf fylder meget. De mange undersøgelser der er foretaget omkring dette kedelige fænomen viser, at problemets omfang er alt for stort. Vi voksne har til opgave at passe og beskytte børnene, dette ansvar må vi ingensinde glemme, for hvem skulle ellers beskytte børnene hvis ikke vi gør det? De voksne der groft overskrider børnenes grænser, de skal stoppes af deres medvoksne, hvem skulle ellers beskytte børnene?

Vi skal fra Siumut opfordre til, at vi skal intensivere indsatsen overfor seksuelt misbrug. Vi må fjerne selve roden til dette onde helt og fuldstændigt.

Det er ikke en let vej at skulle tage, vi ved da også godt, at dette emne er et samfundsmæssigt tabubelagt emne, men hvis vi fortsat skal lade os styre af tabuer hvordan vil vi da bekæmpe et sådant onde?

Kommunerne har interne meldesystemer, der skulle gerne være ansatte der kan tage bolden op og arbejde videre med sagerne, men så længe der er så stor mangel på medarbejdere, er vi fra Siumut meget tilfredse med Naalakkersuisuts indsats overfor en reform af det sociale lovgivningsapparat.

Med disse bemærkninger vil jeg runde af med følgende ord:

Fra Siumut vil vi gerne sige følgende. Siden Siumuts opståen har dette været grundlaget, og noget vi er gået højt op i:

(Citat):

“Samfundets egne naturgivne ressourcer skal udnyttes på den mest ansvarlige måde samtidig med, at man udnytter de behov der må være udefra, ud fra visionen om, at skulle kunne klare sig selv og styre landet på egne hænder.”

(Citat slut.)

Det at stå på egne ben og at opleve et lykkeligt og trygt liv, kan man vel ikke fortænke mig i at udtrykke er noget som vi alle ønsker at være en del af. Hvem ville da have et ønske om at være ulykkelig?

Når vi får børn så har vi alle et grundlæggende ønske om, at vore børn skal opleve en tryk opvækst, at børnene oplever kærlighed i deres udvikling.

Men hvad er da et lykkeligt liv i Vort Land? Et dejligt liv, et liv der udnyttes fuldt ud mens vi nu lever? Et liv der er lykkeligt og givtigt set i såvel et samfundsmæssigt som et personligt perspektiv? Hvad vil det sige at være med til at løfte Vort Land?

Er lykken at have råd til en iPad, et internet der er lynhurtigt og billigt, eller er det at have en hytte ude i naturen, hvor fritiden kan nydes i fulde drag, hvor vi er sammen med familien i naturen?

Er det at kunne tage på ferie i andre lande lykken? At flade ude ved en varm sandstrand og bare slikke solskin, mens man indimellem svømmer i havet?

Alle disse ting og ønsker som vi drømmer om, skal gerne kunne lade sig gøre ud fra friheden til at arbejde, er det så lykken? Eller er det et trygt hjem, med masser af kærlighed, hvor der ikke opleves sult, og hvor der ingen misbrug finder sted i opvæksten?

Hvor der ikke er nogen der er berusede og hvor ingen bruger euforiske stoffer under opvæksten?

Måske er det lykken, de lykkelige barndoms minder?

Hvordan opnår man da et lykkeligt liv?

For nogle er det lykken, at have en lille hytte ude i naturen, for andre er det lykken at rejse rundt i verden, møde anderledes kulturer, for andre er det en drøm om, at have forældre der ikke drikker, at de nærmeste i familien ikke misbruger en?

For hvad er da opskriften på lykken - som ikke skal forstås som dovenskab, men tværtimod som et godt og trygt liv, en sjæl der hvilker i sig selv, uden stress faktorer, ja, hvordan kan man opnå det?

Den barndom som man nu engang vokser op under, vil det ikke for det meste være afgørende for hvordan resten af ens liv kommer til at forme sig og for ens sjælefred og psykiske velbefindende?

Det siger videnskaben og det er på dette grundlag, at Siumut her i børnenes år finder et trygt børneliv som mest passende at skulle indlede med.

Det menneske der har en tryk psyke og er mentalt velfungerende, vil have lettere ved at tage en uddannelse, vil være mest klar til at begynde på arbejdsmarkedet. Det er derfor os forældre der står med det største ansvar hvilende på vore skuldre og i vore hænder. Såfremt børnene i Vort Land kan komme til at opleve en tryk opvækst, så vil de udgøre landets fremtidige og bærende søjler, de vil stå klippefast frem og gå alt åbent i møde, være mere modtagelige overfor livets positive gaver, men også have flest kræfter til at gå dårlige tider i møde og kræfter til at kunne komme over svære stunder.

Desværre er det ikke alle børn der oplever en tryk opvækst, idet rigtig mange af os oplever en barndom under triste vilkår. Disse børn der har haft en sådan opvækst bliver ikke bare pr. automatik elever i et uddannelsessystem, de kommer ikke automatisk i gang på arbejdsmarkedet. De har måske snarere brug for psykisk hjælp.

Dette gælder os allesammen; det er ikke et spørgsmål om vi er en kommune, om vi er en skole, eller om vi er individuelle borgere eller om vi er en forening eller noget helt tredje - alle har vi et medansvar for at være med til at opnå at børnene oplever kan vokse trygt op.

Vi vil gerne takke formanden for Naalakkersuisut for hans åbningstale her under indledningen af efterårssamlingen, og vi håber i samme åndedrag på det bedst mulige samarbejde.

Vi går nu i gang med, at skabe de bedst mulige rammebetingelser for Vort Land, ikke mindst ved, at ændre rammebetingelserne for turismen og råstofområdet og der vil helt sikkert være ting, vi skal gøre noget ved, som måske kan ryste os lidt i vores grundvold. Men en ting er i denne forbindelse helt sikkert: vi skal nok tilpasse os til os til forholdene uanset hvad der sker.

Med disse ord vil vi fra Siumut tage formanden for Naalakkersuisuts åbningstale til efterretning.

Jens-Erik Kirkegaard

Siumut